

חידוש זה כבר השמיענו רבי אלעזר במה שאמר שאם יש לו זבח בביתו ואמר לשם תמורת זבחי — אסור!

ומתריצין: מהו דתימא אם לא ידוע לנו מב-א שאשתו ילדה, לא יאמרו שבאמת הקדיש לשם עולת יולדת, שכן יאמרו אם איתא דילדה אשתו, קלא הוה ליה [היה לזה קול], קא משמע לן שבאמת לידת בן קיימא ידועה, אבל אימר אפולי אפיל ולהפלה אין קול, וחושדים שהקדיש לשם עולת יולדת של אשתו שהפילה.

ושאינו נידר ונידב כתוב במשנה לאתויי השוחט לשם עולת יולדת שידוע לשכניו שאין הוא חייב בקרבן הזה.

אמר רבי אלעזר (465): לא שנו אלא שאין לו אשה, אבל יש לו אשה לשוחט לשם עולת יולדת — אסור, שכן אימר לשמה של אשתו שילדה הוא עושה (466).

ומקשינן: והא לא קאמר לשם עולת אשתי!

אמר רבי אבהו: רבי אלעזר מדבר באומר לשם עולת אשתי. ומקשינן: פשיטא, והלוא

הדרן עלך השוחט

דאוליד קלא אית לה.

466. הקשה רש"י, אם המשנה מדברת במקרה שאין לו אשה — אין במשנה כל חידוש! לדעת רש"י, כל הקטע הזה אינו מהגמרא, ובודאי שהמשנה מדברת באדם נשוי, ועיין בהערה הקודמת גירסת רש"י. והתוספות מתרצים את קושיית רש"י, שהמשנה מדברת באדם שלא ידוע אם יש לו אשה, ומחדשת המשנה שאין הרואים אומרים שמא יש לו אשה וילדה. [תוד"ה לא].

465. הבאנו את הגמרא כפי שהיא כתובה לפנינו, אבל רש"י מוחק את כל דברי רבי אלעזר ודברי רבי אבהו.

גירסת רש"י ופירושו הם כך:

ושאינו נידר ונידב כתוב במשנה לאתויי השוחט לשם עולת יולדת בשביל אשתו ששחיתתו כשרה מפני שלא ידוע לנו שאשתו ילדה.

ומפרשינן: מהו דתימא, אימא ילודי יליד ולא נודע דבר הלידה ויש לחוש למראית העין, קא משמע לן שאין לחוש לכך דאם איתא

פרק אלו טרפות

הקדמה לפרק אלו טרפות

מב-א א. מהי טריפה?

בהמה, חיה ועוף, שיש בהם מכה או מחלה שסופה להמית, הרי הם טריפה, ואסורים באכילה.

וכך הוא לשון המשנה בתחילת פרק אלו טרפות:

זה הכלל, כל בהמה שיש בה מכה או מחלה, באופן שאין בהמה שיש בה מחלה או מכה כמותה, חיה — הרי זו טריפה.

במה דברים אמורים, כשהיתה בבהמה מכה או ליקוי המביאה לידי מיתה. אבל אם היתה הבהמה "מסוכנת", כגון, שהיתה חולה מחמת שתשש כוחה ונטתה למות, או שאכלה סם המות, או שהכשיה נחש, הרי על אף שודאי תמות, אין היא טריפה.

ב. המקור לאיסור אכילת טריפה

מצינו שלשה מקורות לאיסור אכילת טריפה:

האחד, דברי הכתוב המפורשים [שמות כב] "ובשר בשדה טרפה לא תאכלו, לכלב תשליכון אותו".

השני, בספרי [דברים יד כא] "לא תאכלו כל נבילה". אין לי אלא נבילה, טריפה מניין? תלמוד לומר "כל".⁽¹⁾

השלישי, אמרה תורה [ויקרא יא ב] "זאת החיה אשר תאכלו". ודרשו חכמים [חולין לו א]: חיה אכול, ושאינה חיה [כגון טריפה, שאינה יכולה לחיות] לא תאכל.⁽²⁾

ג. טריפות שיש להן רפואה

טריפה שיש לה רפואה, אינה טריפה.⁽³⁾ אך הטריפות שאמרו חכמים שהן טריפות, הרי גם אם כיום יש להם רפואה, או שכיום הן חיות אף בלי רפואה, הרי הן טריפות, שאין לך אלא מה שמנו חכמים, שנאמר "על פי התורה אשר יורוך".⁽⁴⁾

וכמו כן, אין טריפה אלא מה שמנו חכמים. ולכן, גם אם תהיה מכה או מחלה מסוג אחר, אין היא טריפה, כי ודאי שיש לה [א] שהיה לה רפואה, ואפילו נודע לנו מדרך הרפואה שאין סופה לחיות.⁽⁵⁾

החזון איש מבאר שהלכות שחיטה נקבעו ב"אלפיים שנות תורה", ולפי מה שקבעו חכמים אז, כך נקבעה ההלכה לעולם.⁽⁶⁾

1. המנחת חינוך תעב והאחיעזר סימן ז אות ז כתבו, שבכל טריפה יש גם איסור נבילה, אך אין לוקים שתיים על טריפה, משום שהריבוי לטריפה מהמילה "כל" האמורה בנבילה, אינו כתוב מפורש.

2. תוס' לו ב, ולפי ביאור המאירי, בחולין עא א.

3. לקמן נד א.

4. רמב"ם שחיטה י יג.

5. רמב"ם הלכות שחיטה פרק י

6. בימינו יש סוגי מכות ופציעות שלפי חז"ל הן

ד. מיני הטרופות

שמונה מיני טריפות הן שנמסרו למשה מסיני, ובכללם יש עשרות רבות של אופני טריפות:

א. דרוסה.

ב. נקובה, ונכללים בה עשרים וששה סוגי טריפות של אברים שניקבו.

ג. חסורה, שבכללה ארבע עשר טריפות של אברים שנחסר חלק מהם, ותשע טריפות של אברים יתרים, וכל יתר כנטול דמי.

ד. פסוקה, ובכללה פסיקת חוט השדרה.

ה. נטולה, בכללה שמונה טריפות של אברים שניטלו ממנה.

ו. שבורה, ובכללה שש טריפות של שברים.

ז. קרועה, שנקרע רוב הבשר החופה את הכרס, וכן אם נפשט עורה.

ח. נפולה, בכללה נתרסקו האיברים מהנפילה, או נדלדלו הסימנים.

מתניתין:

אלו טרפות בבהמה: (7)

פו א, רבי ורבי נתן סוף משנה, רב אשי ורבינא סוף הוראה.

ואין לנו תורה חדשה אחריהם!

והיו קביעות הטרופות, כפי השגחתו ית'

בזמן ההוא.

ואותן המחלות שהיו "פרוונקא דמלאכא דמותא" [שלוחי מלאך המות] בזמן ההוא, שלא נתן אז הקב"ה רפואת תעלה להן, המה הטרופות שאסרה תורה, בין בזמן ההוא ובין בזמן של הדורות הבאים. שמסר הקב"ה את משפטי התורה שלהן לחכמי הדורות ההם!

7. מסקנת הגמרא לעיל בדף לב ב, לפי רבא, שיש לשנות במשנתנו, במקום "אלו טרפות",

אלו אסורות: יש מהן נבלות, ויש מהן

טרפות.

ולפי מסקנת רבא, פסוקת הגרגרת היא נבלה, מפני שאי אפשר לקיים בה שחיטת שני סימנים.

וכתב שם רש"י: ויש מהם נבלות, כגון

נקובת הוושט ופסוקת הגרגרת, דאיתרע מקום שחיטה דידהו.

והאחרונים שם הקשו: מנין שנקובת הוושט

טריפה, ואם אירעו לאדם, היה אפשר [בזמן הגמרא] להעיד עליו שהוא מת בתוך שנים עשר חודש, ולהתיר את אשתו, ואילו בימינו הרופאים מנתחים ומרפאים, ולכן אי אפשר להתיר את אשתו על סמך עדות שכזו, ואילו לגבי דיני טריפה, דין הבהמה הוא כדין טריפה, גם אם יש לה רפואה כיום.

וכתב החזו"ן איש [יו"ד ה ג]: אין לתמוה על זה. דבאמת ברא הקב"ה רפואות אף לטריפות, אלא שלא נתגלו בכל דור ודור ובכל מקום ומקום. ויש אשר נתגלו, וחזרו ונשכחו, והכל מסודר מאת הבורא, ברוך הוא, בראשית הבריאה. ונמסר לחכמים, לקבוע הטרופות על פי רוח קדשם שהופיע עליהם.

והנה, היה צריך להקבע דיני הטרופות לדורות בב' האלפים [שנים של] תורה, כדאמר במסכת עבודה זרה ט ב [שששת אלפי שנה של שנות העולם נחלקים לשלש תקופות: הראשונה, שנות "תוהו", ללא תורה. השנייה, אלפיים שנות תורה, שבאותן שנים נקבעו ההלכות לכל הדורות. ואלפיים שנות משיח, שראויות להתגלות המשיח], וכדאמר במסכת בבא מציעא

א. נקובת הוושט⁽⁸⁾ — בנקב כל שהוא.

[קנה הנשימה] לרוחבה, ברובה.

ב. ופסוקת הגרגרת — שנפסקה הגרגרת,

ג. ניקב קרום של מח — בנקב כל שהוא.⁽⁹⁾

לדינא בין נבלה לטרפה, שאם שחט שלא כדין, ונתנבלה הבהמה, מותר לשחוט את בנה באותו יום. ואם השחיטה היא שחיטה כשרה, אלא שהבהמה היא טריפה, אז אסור לשחוט את בנה באותו יום. ב"ח יו"ד סימן כ"ז. ועיין שם בדרישה.

ויש אחרונים שכתבו עוד נפקא מינה, שאם הבהמה טריפה, מותר למכור את כולה לגוי, אך אם היא נבלה, אסור למכור לגוי בני מעיים שלה, משום איסור אבר מן החי. תורת חיים דף כ' ד"ה אמר זעירי. ויש חולקים וסוברים שמותר למכור בני מעיים של נבלה לגוי, עיין לעיל לב.

8. הרמב"ם [שחיטה ג יט] סובר שנקובת הוושט נחשבת לנבילה אפילו מחיים.

9. כתב הרשב"א במשמרת הבית, שגם במקום שהתרפאה הטריפה הרי היא אסורה לעולם, וכמבואר בגמרא לקמן בתחילת פרק בהמה המקשה שלטריפה אין היתר.

ומבאר החזון איש [יד ב] שאיסור הטריפה נובע מכח מה שאירע בה כשנטרפה, ולא משום היותה טריפה עתה, ולכן גם כשהתרפאה ואינה עוד טריפה, היא נשאת באיסור טריפה.

וכן כתב האבני נזר [יו"ד כג], לבאר את שינוי הלשון בין נקובת הוושט ובין ניקב המח, שלא נקט התנא "ניקבה הוושט" כמו "ניקב המח" אלא נקט "נקובת הוושט", לומר שיש לחלק ביניהם. כי בעוד שניקב המח פסול הטריפה הוא מחמת שאירע הנקב במח, הרי בניקבה הוושט הפסול הוא רק בשחיטה, שלא מועילה שחיטה לנקובת הוושט, אך אין ניקוב הוושט כשלעצמו מטריף אותה, ולכן היא נבילה

היא נבלה? והרי הגמרא דיברה רק על פסוקת הגרגרת, שהיא נבלה לפי שאין לשחוט בה שני סימנים, אבל נקובת הוושט, שאפשר לקיים בה שחיטה בשני סימנים, יתכן שהיא טרפה ככל הטרפות פרי מגדים יו"ד סימן לג ס"ק ה' בשפ"ד, ורע"א בתשובתו בסימן כ"ז].

ורע"א מוכיח שדעת רבינו תם והרא"ש שנקובת הוושט היא טרפה. ובתוספות הרא"ש שהודפס לאחרונה מצינו שהוא חולק על רש"י במפורש.

וכתב הבית הלוי, שרש"י הבין מלשונו של רבא שאומר "יש מהן נבלות" בלשון רבים, שיש מהן שתי נבלות, ואף נקובת הוושט נבלה היא. ורבא הוכרח לומר כן, כדי ליישב את סדר המשנה שהביאה בהתחלה את נקובת הוושט, ואחר כך פסוקת הגרגרת ואחר כך טרפות אחרות, ואם נקובת הוושט היא טרפה, לא היתה המשנה מפסיקה בינה ובין שאר הטרפות וכותבת ביניהם פסוקת הגרגרת שהיא נבלה, אלא היתה כותבת את פסוקת הגרגרת בתחילה.

וכתב הבית הלוי, שלפי זה, רק לפי תירוצו של רבא יש הכרח לומר שנקובת הוושט היא נבלה. אבל לפי תירוצו של רבי יוחנן שם, האומר שאין לשנות את לשון המשנה כאן, כי המשנה מונה רק את הטרפות, והיא סוברת כשיטת רבי עקיבא קודם שחזר בו, שוב אין צריך לומר שנקובת הוושט היא נבלה [בית הלוי ח"ב סימן כ"ב אות ג']. ומסביר בית הלוי, שלדעת רבא ניתנה הלכה למשה מסיני, שלא מועילה שחיטה אלא בסימנים שלמים, ולא בסימנים שיש בהם טרפות [ביה"ל ח"ב סימן כ' אות ג].

עוד כתבו האחרונים, שגם בזמן הזה, שלא נוהגים דיני טומאה וטהרה, יש לנו נפקא מינה

ד. ניקב דופן הלב עד לבית חללו. ואם לא הגיע הנקב בדופן עד לחלל הלב, אין זה טריפה.⁽¹⁰⁾

יב. הכרס הפנימית [ונחלקו בגמרא מה היא] שניקבה בנקב כל שהוא.

יג. או שנקרע רוב הכרס החיצונה.

רבי יהודה אומר: שיעור הקריעה בכרס החיצונה אינו קבוע. אלא הכרס הגדולה, של בהמה גדולה, שיעור הקריעה המטריפה הוא טפח. ואילו הכרס הקטנה, של בהמה קטנה, שיעור הקריעה המטריפה הוא ברובה של הכרס.

ה. נשברה השדרה. ובשבירתה נפסק החוט שלה.

ו. ניטל הכבד, ולא נשתייר הימנו כלום.

ז. הריאה שניקבה,

ח. או שחפרה.

יד. טו. המסס ובית הכוסות⁽¹¹⁾ שניקבו עד שנראה הנקב לחוץ.

אך אם היה הנקב בין שתי הדפנות הצמודות של ההמסס ובית הכוסות, אין זו טריפה, שהרי בין כה וכה נשפך האוכל מזה לזה, בנקב שביניהם.

רבי שמעון אומר: אין הריאה שניקבה נחשבת כטריפה אלא עד שתינקב לבית הממפנות [ראה ציור בספר שיחת חולין].

ט. ניקבה הקיבה — בנקב כל שהוא.

טז. נפלה מן חגג, ושחטה מיד, מבלי שתשהה מעת לעת, הרי היא טריפה. שאף על פי שאין נראים בה שברים, חיישין שמא נתרסקו ונתפרקו אבריה.

י. ניקבה המרה — בנקב כל שהוא.

יא. ניקבו הדקין, המעיים — בנקב כל שהוא.

אך הפליתי [סימן ו] סובר שיתכן והלב ניטל ואבר אחר מילא את תפקידו במקומו, ולכן התרנגולת טרפה.

אך החזון איש [ד' יד] הכריע כפי החכם צבי, כי אם אבר אחר מילא את מקום הלב, הרי הוא עצמו נחשב ללב, ואין כאן פסול של ניטל הלב, שאין הלב נפסל השינוי התואר!

ולא טרפה [אך ביאור זה מתאים רק לשיטות שהיא נבילה, עיין בהערה הקודמת].

10. ואם ניטל הלב, נחלקו רבותינו הראשונים אם היא טריפה או נבילה. התוס' כאן כתבו שהיא טריפה, ואילו הרמב"ן לקמן נו כתב שהיא נבילה.

ובשו"ת חכם צבי [עד א] דן בשאלה כאשר באו שני עדים והעידו שלא נמצא הלב בתרנגולת שחוטתה, האם יש לסמוך על עדותם, או שבהכרח הם טועים ואבד הלב או אכלו חתול. ומסיק החכם צבי שכלי לב אין אפשרות לתרנגולת לחיות, ולכן ודאי הדבר שהעדים טועים והתרנגולת כשרה.

11. ההמסס ובית הכוסות — הם שני איברים השייכים למערכת העיכול של הבהמה.

המזון שאוכלת הבהמה נכנס תחילה לזושט, היורדת לכרס.

בכרס עובר המזון עיכול ראשוני, ולאחר מכן הוא עובר ל"בית הכוסות", ומשם ל"המסס",

יז. נשתברו רוב צלעותיה, בלא שנפלה.

יח. דרוסת הזאב — שהכה הזאב בבהמה בצפורניו.

רבי יהודה אומר: דרוסת הזאב טריפה רק בבהמה דקה, ולא בגסה.

כי לדעת רבי יהודה, ארס הזאב שבין צפורניו שורף רק בהמה דקה, אך אינו שורף בהמה גסה. ורק בהמה שהיתה דרוסת ארי, הרי היא טריפה, ואפילו בבהמה גסה.

וכיון ששנה רבי יהודה את החילוק בין דרוסת הזאב לדרוסת הארי, שנה התנא גם את החילוק בדרוסת העוף, לגבי טריפות העוף.

דרוסת הנץ — טריפה בעוף הדק, כמו צפרים ויונים.

ודרוסת הגם [דורס גדול] — טריפה אפילו בעוף הגס, כמו אווזים ותרנגולים.

זה הכלל בהלכות טריפה: כל בהמה שלקתה במכה שאין בהמה לקויה כמוה חיה [ראויה לחיות], הרי היא טרפה! (12)

גמרא:

אמר רבי שמעון בן לקיש: רמז לטרפה מן התורה — מנין?

ותמהה הגמרא על שאלתו של רבי שמעון בן לקיש: מנין?!

מה היא השאלה מנין מצינו רמז לטריפה מן התורה. והרי מקרא מפורש הוא, דכתיב [שמות כב] "ובשר בשדה טרפה, לא תאכלו"?

אלא, כך שאל ריש לקיש: רמז לטרפה שאינה חיה [שאינה ראויה לחיות] מן התורה — מנין?!

והתירוה, לפי שאמר תודוס הרופא: אין פרה וחזירה יוצאה ממצרים שאין חותכין האם שלה, בשביל שלא תלד [והיינו, שהיו נוטלים את הרחם שלהם כדי שלא יילדו במקום אחר פרה וחזיר משובחים כמו במצרים, ומוכח שגם אחר נטילת האם יכולה הפרה לחיות, ולכן היא כשרה].

וטוען הגרי"ז, אם היתה קבלה בידי רבי טרפון שהיא טריפה, איך התיירוה חכמים על סמך עדותו של תודוס הרופא שהיא יכולה לחיות, והרי כל שקבעו חכמים שהיא טריפה, הרי היא טריפה גם אם נתבאר בחכמת הרפואה שהיא חיה, כמבואר ברמב"ם [שחיטה י ג] שאין לנו אלא מה שמנו בהלכות טרפה, כמו שנאמר, "על פי התורה אשר יורוך".

כדי לעבור עוד שני תהליכי עיכול. ומשם הוא מגיע לקיבה.

12. בגמרא לקמן נד א מבואר ש"זה הכלל" בא לרבות "שב שמעתתא" שהן "שבע שמועות" שמנו אותן האמוראים בעניני טרפות, אך מוסיפה הגמרא ואומרת: וכי להוסיף על הטרפות יש?! אין לך אלא מה שמנו חכמים!

ומשמע מדברי הגמרא הללו שאין להוסיף על הטריות שנאמרו במשנה ובשמועות האמוראים. ולפי זה, תמה הגרי"ז על המעשה [בכורות כח ב] בפרה שניטלה האם [הרחם] שלה, והאכילה רבי טרפון לכלבים [דהיינו שפסק שהיא טריפה] ובא מעשה לפני חכמים ביבנה,

ושאלתו היא על הא דקתני סיפא: זה הכלל, כל שאין כמות חיה, הרי היא טרפה. מכלל זה אתה למד, דטרפה אינה חיה.

והיינו, מוכח מסיפא דמתניתין שהטעם לאיסור טריפה, הוא משום שאינה מסוגלת לחיות. ולכן שאל ריש לקיש, מנא לן רמז מן התורה לכך שטרפה אינה יכולה לחיות!?

ועונה הגמרא על שאלתו: דכתיב "וזאת החיה אשר תאכלו", ודרשינן: רק בהמה זאת, שהיא חיה, דהיינו, שיכולה להמשיך ולחיות, אכול. אבל בהמה שאינה חיה — לא תיכול!

ומדייקת הגמרא: מכלל דברים אלו אתה למד דטרפה לא חיה!

שהרי מיעט הכתוב מאכילה בהמה "שאינה חיה", ואין לנו דבר חי שמוגדר כ"אינו חי", אלא טרפה [כי נבלה אינה בגדר של "אינה חיה" אלא היא מוגדרת כ"מתה"].

ודנה הגמרא: ולמאן דאמר טרפה חיה, שיכולה היא לחיות, אלא שאסרה הכתוב באכילה, מנא ליה רמז מן התורה שטרפה, על אף שהיא חיה, בכל זאת היא אסורה?

ומשנינן: גם הוא נפקא ליה מ"זאת החיה אשר תאכלו", ודרשינן הכי: "זאת" מיעוטא הוא, ובא ללמד: זאת החיה, דהיינו "סתם חיה", רגילה, אותה בלבד אכול. אבל חיה אחרת, כגון טרפה, אף על פי שהיא חיה — לא תיכול!

מכלל זה אתה למד, דטריפה חיה!
ואידך, דסבירא ליה שטריפה אינה חיה, האי מיעוטא ד"זאת", מאי עביד ליה?

מיבעי ליה לכדתנא דבי רבי ישמעאל:

דתנא דבי רבי ישמעאל: "זאת החיה אשר תאכלו" - מלמד הכתוב שתפס חקב"ה מכל מין ומין מבעלי החיים, והראה לו למשה, ואמר לו: זאת אכול! וזאת לא תיכול!

ופרכינן: ואידך, דיליף מ"זאת" שטרפה חיה, תיקשי: הרי לדידיה נמי, מבעי ליה להאי קרא לכדתנא דבי רבי ישמעאל?

ומשנינן: אין הכי נמי, דהאי קרא "וזאת החיה" בא ללמד לכדתנא דבי רבי ישמעאל. אלא, טרפה, שהיא חיה, מנא ליה? — נפקא ליה מאידך תנא דבי רבי ישמעאל.

דתנא דבי רבי ישמעאל: הא דכתיב [שם] "זאת תורת הבהמה והעוף — להבדיל בין הטמא ובין הטהור, ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל".

מאי "החיה — אשר לא תאכל"?

בא הכתוב ללמדך שטרפה, אף על פי שהיא חיה, בכל זאת לא תאכל!

ומהי טרפה? אלו שמונה עשרה טרפות, שאינן מבוארות בכתוב, אלא שנאמרו

שאינן לך אלא מה שמנו חכמים בטרפיות. וביאר, שלרבי טרפון לא היתה קבלה מיוחדת על ניטלה האם, אלא שהוא היה סבור שמקרה

ואם לא היתה קבלה בידי רבי טרפון שהיא טריפה, הרי גם אם היתה עדות של הרופאים שהיא מתה הוא לא היה יכול להטריפה, כיון

למשה בפיני:

אתיא, הרי הן נלמדות ב"זה הכלל" [שאמר תנא דידן בסוף דבריו].

אלא, לתנא דבי רבי ישמעאל, דאמר מנין של י"ח טרפות, משמע מדבריו שרק י"ח טרפות אלו איכא, ותו ליכא.

ולדבריו תקשי: והא איכא בהמה שנחתכו רגליה מן הארכובה ולמעלה [ראה ציור בספר שיחת חולין], שהיא טרפה, ואינה כלולה בתוך מנין י"ח הטרפות! (13)

ומשנינן: תנא דבי רבי ישמעאל סבר ליה כרבי שמעון בן אלעזר, דאמר יכולה היא

והוינן בה: ותו ליכא, וכי אין טריפות נוספות? והא איכא טריפות "ב.ס.ג.ר." שהם סימנים לארבע טריפות, שיבוארו לקמן, וכמו כן איכא שב שמעתתא, שבע סוגי טרפות שלא נשנו במשנה אלא שנו אותן אמוראים, ושגם הן יבוארו לקמן!?

בשלמא לתנא דידן, שלא כתב מנין של טרפות, אלא רק ביאר אותן במשנה, איכא למימר, דתנא - תנא, את הטריות ששנה התנא וביאר במשנתנו, הוא שנה, ואילו את יתר הטרפות, דשייר, ולא ביארן במפורש,

מב-ב

ב. החלק האמצעי, שהוא הארכובה העליונה [ארכובה - לשון ברך. לפי ששני החלקים, הארכובה העליונה והתחתונה הם סביב הברך], וחלק זה הוא השוק, שבמקביל לתחתיתו נמצא "צומת הגידין".

ג. החלק התחתון של הרגל [להוציא את כף הרגל], נקרא ארכובה התחתונה או "ארכובה הנמכרת עם הראש".

ובביאור מקום ה"ארכובה", מצינו כמה פירושים:

א. הארכובה היא העצם עצמה. רש"י לקמן עו א, ד"ה שחיטתו מטהרתו, שקרא לכל העצם התחתונה "ארכובה הנמכרת עם הראש". וכן משמע ברשב"א ברמב"ן ועוד ראשונים.

ב. הארכובה היא הפרקים והחיבורים הקטנים שבין העצמות. ראבי"ה והביאו המרדכי, שכתב: בין פרק התחתון לאמצעי יש עצם קטן המחברם וכו' והיינו, ארכובה. וכן מבואר בשו"ת הרא"ש כלל כ, טז. וראה עוד בפרי מגדים משבצות זהב י"ד נה א.

ג. הט"ז הביא פירוש נוסף בשם מהרי"ש, שארכובה היא הגליד [ובספר שיחת חולין פירש שהוא הסחוס המפריד בין הפרקים לעצמות].

זה נכלל בדברי המשנה "כל שאין כמוה חיה, טרפה". ואילו חכמים הכשירוה על סמך עדותו של תודוס הרופא.

וסמך לכך הם דברי הרמב"ם שפסק [שחיטה ח כג] שאם ניטל הלחי העליון הרי היא טריפה, וכתב הכסף משנה שהרמב"ם בתשובתו הסביר שאין זו הוספה על הטריות אליו שהיות ובודאי לא תחיה, הרי זה נכלל בדברי המשנה "כל שאין כמוה חיה, טרפה".

13. רש"י מבאר שהרגלים האחוריות של הבהמה נקראות רגלים, והקדמיות נקראות ידיים. וכן כתב המרדכי [תרמח] שזה נאמר דוקא ברגלים האחוריות, אבל ברגלים שלפניה, אפילו החתך למעלה מן הארכובה, כשר, לפי ש'חסר' ו'יתר' אינם מטריפים ברגל הקדמית, אך באחורית הם עושים את הבהמה טרפה.

ברגל הבהמה [להוציא את כף הרגל], יש שלשה חלקים [מתחילת שורשה, שהוא בפנים הבהמה, ועד סופה למטה]:

א. החלק העליון, שהוא הירך, הנקרא אף "קולית" [החלק הזה תחוב בראשו בעצם ה"אליה" שמעליה, בתוך גוף הבהמה].